

← [Forrige artikel](#)

Kongerigets stamsteder

Kategori: [Anmeldelser](#)

Visninger: 212

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Cathrine Ertmann

Kongerigets stamsteder

Salvador Books 2023. 656 sider illustreret. 550 kr.

Af [Kresten Søe](#)

Bodegahistorien om de tørstige sjæle bredes ud til hele kongeriget

"Kongerigets stamsteder" er et supplement og dermed en udvidelse til "Stamsteder" fra 2021 (Se anmeldelsen [her](#)), der skildrer 220 værtshuse i København og på Frederiksberg. Konceptet og udstyret er det samme. Men den stort set tilsvarende forgænger, som blev en bestseller, skal konsulteres for også at få de mere generelle betragtninger omkring rammehistorien med klientellet og de brune værtshuse.

Det samme gælder denne anmelders og andres betragtninger om emnet med hensyn til dette særlige stykke dansk kulturhistorie, dets overlevelse og placering i storbyen og i lokalsamfundene.

Her blev den første bog i øvrigt også sideløbende suppleret af en tre måneder lang velbesøgt udstilling på Københavns Museum.

Derudover har forgængerens "Stamsteder" faktisk dannet kult, som blandt andet har udkrystalliseret sig i organiserede rundture til bogens åsteder og inspirationen til et nyt værtshus - Stamstedet - i Ørestaden.

Dog kun et værtshus for hver geografisk lokalitet

Med dette in mente fortsætter værket igen med støtte fra Carlsbergfonden sin hyldest i form af en "Bodegabibel" med røverhistorier og fotos fra 120 populære stamværtshuse spredt over hele kongerigets udstrækning i solid forstand, idet kroge og flækker fra Skagen til Tønder, Bornholm til Torshavn og Nuuk inddrages samlet i en ny stor indbydende coffee table book.

Konceptet er som allerede nævnt det samme. Og dog - for "Kongerigets stamsteder" er nemlig forfattet af en langt bredere række af skribenter og fotografer med tilknytning til de lokalområder, bogen portrætterer. Devisen her er et og kun et værtshus for hver by. Uanset om åstederne er metropoler som Aarhus, Odense og Aalborg eller småbyer som Ry, Marstal og Thurø. Ændringerne i konceptet har både plusser og små minusser, men herom mere senere.

Godt nok drikker denne stamgæst kaffe, men askebægeret, avisen og de andre gæsters gode historier er dog inden for rækkevidde. Fotografisk pletsquidsportræt af en eftertænksom Helge på Rådhus Pub'en i Vordingborg. Læs hans og de mange andres historie i Kongerigets Stamsteder. Foto: Andreas Beck

Men det bliver hverken røverhistorierne eller gæsterne farveløse af...

Men lad os nu droppe den generelle snak og tage med på en lytter blandt de klirrende flasker og brune plettede borde omkring i kongeriget.

Vi starter i Potten i Skive, hvor forpagteren Anette på alle lokaliteters vegne udtaler: "jeg synes, der skal være sådan et værtshus i hver by. Det er som om, der er nogle faste roller, der skal udfyldes. Og de roller findes i hver by. Vi har et virkeligt stærkt netværk her. Det ved stamgæsternes familier også - så hvis de ikke kan få fat dem på en dag, kan de ringe til os, om vi har set vedkommende. På den måde passer vi på hinanden".

I Banegårdsrestaurationen i Odder reparerede servitricen Sigrid for år tilbage stamgæsternes tøj og sokker og satte lynlåse i ved baren. Godt nok går hjælpen af i dag fra værtinden Mie mest på at udlægge mobiltelefonens mysterier, men ikke desto mindre bliver pladsen ved baren stadig kaldet sybordet.

Videre på rundturen kommer vi fx forbi Hosekræmmeren i Brande. Her siger Olivia, at stemningen er anderledes end andre steder, fordi kønsfordelingen hos gæsterne er lige, mens den 83årige krofatter Oluf på Fanø, stadig bærer nag over, at Bendt "Betjent" Bendtsen (tidligere formand for de konservative) lukkede søfartsskolen og derved berøvede både øen og hans bodega en stor del af livsgrundlaget.

Legendarisk langskud fra 30 m.

I Ebeltoft genkalder man fra bogens foto - efter den lokale forfatters hyggesnak - som fodboldfan i Silkeborg og AGF bag disken på Sir Henry Bodega medejeren Peter Degn fra banerne i først i nullerne, hvor "Degnen" blandt andet stemplede ind ved at score sejrsmålet for SIF på et flot langskud mod FCK i Parken juni 2005.

I Gram hører vi atter om sammenhold og fællesskab i Byens Bedste Café (og jo, man har faktisk også kun den samme).

På Papegøjen i Kolding spidser fortælleren øren ved at få at vide, at de unge har indfundet sig og taget kulturen til sig under Coronaen for derefter at være blevet hængende som nyt stampublikum.

Dog måske til enkeltes fortrydelse, fordi de ny mere er til til tøjsepjat, sodavand og shots end de grønne.

Men på Den høje Stue i Svendborg kræses der sågar om det unge publikum med Kinderægshots, ligesom man her kan lade resten af sin shotflaske med eget navn stå i venteposition bag baren til næste besøg.

Og så videre og videre - fordom og fornyelse

Sådan går fortælling på fortælling fra værtshus til værtshus. Huse, der kærligt ofte lokalt betegnes som dagligstuer for de, der ikke har nogen eller kan vende hjem til en sådan.

Fælles for alle historierne er, at de bærer præg af en god lytter og efterfølgende forfatter, der her tydeligvis har fået både værter, værtinder og stamgæster til at lukke op for posen ...

Jo, her er devisen, hvis ikke værten m/k kan diske op med en god historie, så er der i hvert fald mindst et par af stamgæsterne, der er i stand til at udlægge deres egen tilsvarende - ofte måske oven i købet uden at lade sandheden skygge alt for meget for fortælleglæden.

Har du fordomme om bodegavomme, seniorgæster, pibe- og cigaretrøg og de evindelige grønne, så får du dem i rigt mål bekræftet i denne herlige bog.

Men mærk dig læser, der er også håb, for godt nok stiger gennemsnitsalderen ved årsskiftet for en stor del hos stampublikummet, men en del steder er der også fremspiret et nyt klientel, der måske nok vil bringe forandring i stilstanden men også et håb om overlevelse.

På Bryggerhesten Charlottenlund: "Får jeg nu for alvor kam til min vigende hårgrense", synes senior stamgæsten at tænke, mens han skæver smule over sin Tuborg til det nye glade klientel med shots og sodavand. Foto: Valdemar Ren

Time, ladies and gentlemen - så drikker vi ud

Alt får en ende - også bodegaens åbningstid, der går på hæld sammen med væskestanden i de grønne. Men allerede inden yderdøren og bogen lukkes, har der sat sig et helhedsindtryk så intenst som den næsten allestedsnærværende tobaksrøg på åstederne hos læseren.

Dels på grund af de lokale skæbner og de mange anekdoter og dels på grund af et generelt letlæseligt men alligevel varieret slagpræget sprog.

De mange bidragydere har hvert sted sørget for baggrundshistorier, der både er varierede, fænger og står til fine points for atmosfæren. Hertil kommer yderligere ros herfra for de lokalhistoriske islæt, der oven i købet er fortalt af de lokale tæt på de ofte små samfunds arnesteder.

Sammenligner man med første bog, savner jeg dog lidt på illustrationssiden. Jo, langt de fleste fra fotos af typer stamgæster, interiører fra bardiske og dekorerede vægge til indehavere, toiletter med gimmicks og lokumsvers er af fornem fotografisk kvalitet. Men enkelte steder er man - af mangel på samme? - gået for meget på kompromis med grumsede mobilfotos, fantasiløse ligegyldigheder og lidt søgte fotokunstneriske vinkler og zoom. Ikke meget, men den tidligere udgivelse var på dette punkt så unik, at enhver sammenligning her kan synes nådesløs uretfærdig.

Derudover vil stamklientellet i storbyer som Aarhus og Aalborg nok føle sig forfordelt ved kun at være repræsenteret med en enkelt bodega. Men det er der jo i den grad mulighed for at råde bod med nye udgivelser fremover. Herfra skal det ikke skorte på opfordringer desangående.

Generelt for langt størstedelen er bogen dog med sin smittende fortælleglæde, atmosfære og udstyr en nydelse, som kan anbefales nydt i solide doser som en opstrammer for både sjæl og legeme.

[Historie-online.dk, den 7. februar 2024]

← [Forrige artikel](#)

SE RELATEREDE ARTIKLER

HISTORISK MATERIALISME

SIGØJNERE

HISTORIE, MAGT OG IDENTITET

Min butik

Fotoudstilling på Københavns Museum 1. maj – 21. oktober 2024

Kropumulig Kroputrolig

KROPUMULIG KROPUTROLIG på Vejle Kunstmuseum viser oldgamle græske skønhedsidealiser som en rammesætning for nye vinkler på krop, køn og idealer